

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2014 сыл
Атырдык ыйын
6 күнэ
Сэрэдэ
№ 107 (10163)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуухун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҔЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын мунһабыттан бэлиэтээһиннэр

Ис дьыала отделын начальнига С.С. Стручков иһитиннэрбитинэн от ыйын 26 күнүгэр сыл аңарын түмүктүүр мунһааха министерствога кыттыны ылбыт. Бу мунһаабы СР ис дьыалатын сана министр В.Н. Прокопенко салайан ыһыбыт. Кини общественной бэрээдэги харыстааһынга, ДНД-лар үлэлэрин күүһүрдөр былааннааһын туһунан иһитиннэрбит. Сана министр Нам улуухунгар тахсан үлэни билсир былааннаах. А.А. Стручков иһитиннэрбитинэн Нам улуухунгар саамай элбэх көлөппүнэ үүнэр сирэ баар – 102 га. Ааспыт субуотаттан тэрилтэлэр рейдэбэ тахсаллар, көлөппүнэни утары үлэбэ рейдэ көмигэр 56 массыына бэрэбиэркэлэммит. ГАИ начальнига Н.А. Петров суол быһылаана элбээбитин иһитиннэрэн туран, дьон итирик суоппардары көрдөбүнэ тыллылларыгар көрдөстө. Былырын баччаларга 17 суол быһылаана тахсыбыт эбит буоллабына, быйыл 27, онно 6 киһи өлбүт, былырын 5 киһи өлбүт. Былырын сыл аңарыгар 75 итирик суоппар тутуллубут эбит буоллабына, быйыл 115 киһи тутуллубут.

Культура управлениетын начальнига И.С. Новиков иһитиннэрбитинэн поэт И.Д. Винокуров – Чабылдан кинигэтин презентацията буолбут. Управление кинотеатрга көһөн кэккэ ыарахаттары көрсүбүт, ол курдук кырыһыната тэстэр, кыһынын тымныы. Комиссия тэрийэн кинотеатр авариянай туругун, баһаарган сэрэжтээх буолуутун быһаарыаха наада диэтэ. Управлениега 5-6 эбии специалист наада. Управление штата элбээтэһинэ үлэтин хайысхата кэңигэстээх. Киһи көрдөрүөн баалаах дьон кэлитэлээбиттэр, ол тынан баран куораттаабы «Центральной» кинотеатры эрэ кытта үлэлэхтэллэр, чааһынайдар лицензиялаах буоллахтарына эрэ киһи көрдөрүөхтэрин сөп.

Ветуправление начальнига С.Д. Эверстов иһитиннэрбитинэн от ыйын 24-25 күнүгэр межрегиональной семинар – совещаниега кыттыны ылбыт. Манна эминэн хааччыыы, вакцинация о.да. туһунан кэпсэти буолбут. Быйылгыттан атырдык ыйын 31 күнүгэр ветеринария күнэ бэлиэтэнэр, улууска бу күн балаһан ыйын 4 күнүгэр бэлиэтэниэхтээх. Бу күнүнэн сибээстэн «Бастыг учаастак», «Бастыг ветврач» дьон номинациялар олохтоммуттар. Бастыг учаастакка Хатырык ветучаастагын, бастыг ветврачка Салбаг сэбиэдиссэийн түһэрбиттэр. Бэйдэ сылдыар ыттары утары үлэбэ нэһиликтэр дьаһалталарыгар харчы бэриллибит. Ол эрэри дьаһалталар мөлтөхтүк үлэлииллэр, үлэлэрин отчуоттарын ыһпаттар дьон С.Д. Эверстов эттэ. Бу харчы отчуоттамматабына эһиил бэриллибэт. Ыттары дьааттыыр көгүллэммэт (жестокое обращение с животными), уулусага өлбүт ыт сытар буоллабына, прокуратурага докладной түһэриллэр. Тутуллубут ыт регистрацияланар, ветеринар кинини көрүөхтээх. Ыты ветеринар эрэ өлөрөрө көгүллэнэр.

ТХУ начальнига Е.Е. Гоголев иһитиннэрбитинэн Үөдэйгэ «Күүлэй» буолбут. Кыайыылаахтар Леонид Зырянов, И.И. Васильев республикатаабы «Күүлэйгэ» кыттан кэлбиттэр. Оттоохунга график быһыгытын былаан 25% буолуохтаабын, 28% туолбут. Баһылык э.т. А.Я. Яковлевтыын кэрийэн көрүү түмүгүнэн Көбөкөн, Фрунзе нэһиликтэрэ оттоон бүппүттэр. П. Хомустаах мөлтөх көрдөрүүлээх, ол тынан баран нэһиликтэ тыа хаһаайыстыбатын специалиһа суоһунан дааннайдары биэрбэккэ ололорлор дьон буолла.

Бэлиэтэнэ В. РЫКУНОВА

Оттоохун – 2014

Бу күнүгэр халлаамыт ардахтан сорох нэһиликтэргэ от үлэтэ биэр-икки күн тохтоон ылла. Ол да буоллар бу күнүгэр олон хаалбака күнү-дьылы баттаһа ходуһаларга от үлэтэ тигинэчи бара турар.

ходуһа оттуу сылдыаллар. Барыта 13929 га сир охсуллубуттан 13961 тонна от кэбиһилибит, рулоннамыт эбит. Ол уопсай былаантан 37,7% туолбут.

Нэһиликтэр былаанарын ылан көрдөхкө: Үөдэй 46,5%, 1 Хомустаах 34,9%, Партизан 36,3%, Никольская 44,3%, Хамадатта 37,9%, Хатыг-Арыы 34,5%, Бөгүн 49,2%, Модут 60,5%, Хатырык 24%, Маймаа 45%, Түбэ 59,1%, Арбын 28,6%, Көбөкөн 75,9%, Фрунзе 62,1%, 2 Хомустаах 1,9% (бу нэһиликтэ тыа хаһаайыстыбатын специалиһа суох буолан былаан сыһыптарата ситэтэ суох), Искра 39%, Таастаах 47%, Салбаг 59% уонна Ленский 51,3% былааннарыттан толорбуттар.

Уопсай улуус ТХПК-ларын туспа таһаардахха, 37 трактор, 105 отчут, 18 звено (16 механизированнай, 2 механизированнай аңардаах) ходуһа тигинэчи үлэлииллэр. 1337 га сир охсуллубуттан 1445 тонна от кыстыкка бэлэмнэммит. Баһынай хаһаайыстыбаларга уопсай – 192 трактор, 434 отчут, 168 звено (64 механизированнай, 101 механизированнай аңардаах, 3 көлө-илии звенолара), 3804 га сир охсуллубут, 4351 тонна от кэбиһилибит уонна рулоннамыт.

С. АРГУНОВ

Бэйэни салайыны – инники дьылбабыт

солк. суумалаах үлэ ытытыллыбыт. Сана лаампалар кылгас көм иһигэр хаачыстыбалаахтык оһоһуллубуттар, оһуолбалар основаниелара бетонунан кутуллубут, лаампалар энергияны харыстыыр уратылаахтар. Холлобур, былырынны лаампалар 250 В кыамталаах эбит буоллахтарына, быйылгылар 60 В кыамталаахтар, онон энергияны түөрт төгүл экономиялыыллар. Андрей Григорьевич бу үлэни ытытыга көмөлөспүт СР правительствотогар, ЖКХ уонна энергетика министерствотогар, «СУ-77» тэрилтэ үлэһиттэригэр, солбуйааччытыгар П.Л. Федорова, дьаһалта специалистарыгар улахан махталын тиэртэ.

АММОСОВ УУЛУССАТА САНДААРДА

От ыйын 31 күнүгэр М. Аммосов аатынан уулуссага сана лаампалар ыйамыттарын бэлиэтир үөрүүлээх түгэн буолла. Сана лаампалар ыйамыттарын тэрээһинин көрө үгүс киһи мустубут. Кэлбит дьону улуус баһылыгы э.т. А.Я. Яковлев, «Ленский нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов, «Энергосбыт» начальнига О.Д. Кулаковская, «СУ-77» ООО генеральной директора П.И. Бурнашев өссө биир уулусса сырдатыллыбытынан истин тылынан эбэрделээтилэр.

Бу лаампалары «СУ-77» тэрилтэ олох кылгас көм иһигэр оһорон туруорбут. Үөрүүлээх түгэнгэ тэрилтэ үлэһиттэригэр Нам селотун баһылыга А.Г. Новгородов Махтал суруктары уонна «Нам» дьон кинигэни туттарда: генеральной директор П.И. Бурнашев (хаартыскага), генеральной директору солбуйааччы А.В. Местниковка, биригэдиир А.И. Филипповка, электрик С.С. Необутовка, электрик В.А. Филипповка, инженер Д.И. Бурнашев, рабочай Н.М. Кириллингэ, «Ленский нэһилиэк» МТ электригэр ИП В.С. Пороховта.

Лаампалар ыйамыттарын туоһулуур кыһыл лиэнтэни улуус баһылыгын э.т. А.Я. Яковлев, А.Г. Новгородов, П.И. Бурнашев быстылар. Ол кэннэ уулуссаны биэр гына ыйамыт лаампалар дьон дохсон ытытыастарынан уматылыннылар.

«Ленский нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов иһитиннэрбитинэн Нам селотугар былырын 330 сана лаампа эбии туруоруллубут. Онон барыта 460 лаампа буолла. Барыта 7 уулуссага: Цугель-Аммосова, М. Аммосов, Ржевская, Минияров, Ст. Платонов, И. Винокуров, Комсомольская уулуссалар сырдатыллыбыттар. Быйыл уулуссалары сырдаттыга 12 мөл.

М. Аммосов аатынан уулуссага 55 сыл оһорбут ветеран учуутал М.Ф. Новгородова уонна киһи уола М.В. Новгородов уулуссаны сырдаттыга үлэһит дьонго махтал тылларын тиэртилэр. Үөрүүлээх тэрээһини Максим Аммосов, Владислав Ноговицын, Николай Габышев ырыаларынан кизэргэтилэр. Түмүгэр мустубут дьон автобуска оһорон сана лаампалар ыйанан сырдабыт уулуссалар устун экскурсияга айаннаатылар.

В. РЫКУНОВА

Улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениета атырдык ыйын 4 күнүгэр оперативнай иһитиннэриитинэн улуус үрдүнэн – барыта 805 трактор, 804 звено (193 – механизированнай, 554 – механизированнай аңардаах, 37 – көлө-илии, 20 – илиинэн), уопсайа 2300 киһи

К СВЕДЕНИЮ КАНДИДАТОВ НА ДОЛЖНОСТЬ ГЛАВЫ РС(Я), ИХ ДОВЕРЕННЫХ ЛИЦ, ИНИЦИАТИВНЫХ ГРУПП

В соответствии с Федеральным законом от 12 июня 2002 г. № 67-ФЗ «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» автономное учреждение РС(Я) «Редакция Намской улуусной газеты «Энсиэли» сообщает о готовности предоставить печатную площадь в газете «Энсиэли» в период предвыборной агитации.

Общий объем бесплатной печатной площади, предоставляемой для предвыборной агитации – 1924 см2 (2 страницы).

Общий объем платной площади, зарезервированной для предвыборной агитации, составляет 3848 см2 (4 страницы).

РАСЦЕНКИ НА ПОЛИТИЧЕСКУЮ РЕКЛАМУ В ГАЗЕТЕ «ЭНСИЭЛИ»

Выборы на должность главы РС(Я)

Формат АЗ	Цена руб.
1/1	20000
1/2	10000
1/4	5000
1/8	2500

Выборы на муниципальном уровне (депутатов МО «Ленский наслег»)

Формат АЗ	Цена руб.
1/1	10000
1/2	5000
1/4	2500
1/8	1250

Поэт И.Д. Винокуров - Чабылбан төрөөбүтэ 100 сыла

ЧАБЫЛБАН ААТЫН ҮЙЭТИТЭЭРИ

олларынан тиһэбэр тийэ бараллара киһини сөхтөрөр. Ол кинилэри өссө киэргэтэр, тупсарар, үйэлэргэ өлбөөдүйбэт үтүө ааттыыр. Дойдубут, республикабыт историятыгар, сайдытыгар дьин-чахчы сүдү кылааттаах эрэри, бэрт сэмэй, кырдык да киһи кэрэмэһэ диир үтүө дьоно.

Онук дьонтон биридэстэрэ уус-уран тыл хатыламат мастара, саха биллиилээх поэта, тылбаасчыта Илья Дорофеевич Винокуров - Чабылбан буолар. Хайа баҕар омук олорон ааспыт историятын сыаналыыр, бас-көс дьонун үйэтигэр ытык анала буолар. Ол курдук, 2014 сылга Нам улуугулар саха нуруотун чулуу поэта, ырыаһыта, биир дойдулаахпыт Илья Дорофеевич Винокуров - Чабылбан төрөөбүтэ 100 сылын үөрүүлээхтик бэлиэтибит. Онон сиэттэрэн от ыйын 31

Юрий Иннокентьевич Слепцов, улуус баһылыгын социальной боппуруостарга солбуйааччы Вернера Никитична Дьяконова, М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-Илигги Федеральной университет французскай тылы үөрэтэр кафедратын доцена, Чабылбан

Биһиги улууспутугар, Хатын-Арыы нэһилиэгэр республика киэнник биллибит, киһини кэрэхсэтэр мындыр өйдөөх, нуруоттарыгар үтүмэн үлэни огорон хаалларбыт дьин-чахчы саха саарынара үөскээн тахсыбыттары. Биһиги кинилэринэн киэн туттарбытын биллэрбит. Бэйэлэрин кэмнэригэр төһө да быласка, аакка-суолга сырытталлар, ыарахан, суостаах-суодаһыннаах, дьин-нээх добор уяана-хатана тургутулар кэмэ тирээн кэллэбинэ, харыс да сири халбарыйбакка, олохторугар тутуспут көнө су-

күнүгэр Илья Винокуров төрөөбүтэ 100 сылын бэлиэтиир үбүлүйдээх күнэ, чахчы даҕаны, псевдонимыгар сөп түбэхтээх, олорон ааспыт олобо сулуустуу чабылыс гыммыт эбит. Ол курдук, бу күнгэ Хатын-Арыы нэһилиэгэр Чабылбан пааматын-ныгыгар чистээһин буолан ааста. Бу үөрүүлээх, ытык-мааны күммүтүгэр Нам улуунун ытык киһитэ, Саха республикатын культураны үтүөлээх үлэһитэ Иннокентий Захарович Кривошапкин, «Хатын-Арыы» муниципальной тэрилли баһылыга

аймаҕа Лина Михайловна Сабарайкина, республикатааҕы «Чолбон» сурунаал кылаабынай редактора Николай Егорович Винокуров-Урсун (Үөһээ хаартыскаҕа), саха народнай суруйааччыта Сэмэн Тумат уонна да атыттар ыалдыгытаатылар. Бары Илья Дорофеевич аатын кэриэстии кэлбит дьон үтүөкөн санааларын үллэстэн, Чабылбанмытын санаан аастылар. Республика, нэһилиэк, улуус дьоно-сэргэтэ кини аатынан киэн туттар, өйдүүрсаныыр уонна бочуоттуур.

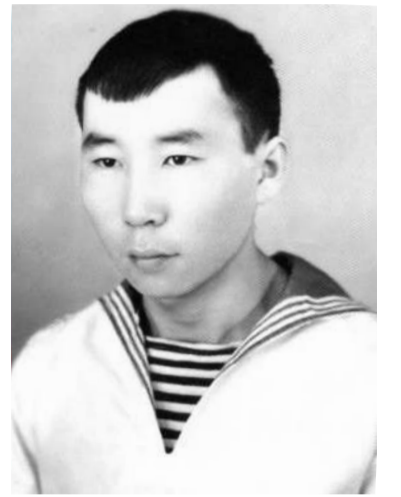
Ньургуйаана КИРИЛЛИНА

Ийэ дойдубар сулууспалыбын!

От ыйын 27 күнүгэр байаннай-морской флот күнэ бэлиэтэммитэ. Онон сибээстээн армияҕа бу сулуусаҕа хайдах сылдыбытым туһунан кэпсиэхпин баҕарарбын.

МУОРА ФЛОТУГАР СУЛУУСПАЛААБЫТЫМ

Мин 1967 сыллаахха бэс ыйыгар морской флотка ынгырыллан 4 сыл сулууспалаабытым. Аан маннай Владивосток куоракка тийэн 3 күн хоннубут, онтон түүннэри поенынан айаннаан электрик үөрэбэр үөрэн дьэн Хабаровскай куоракка ыттылар. Манна 6 ый Кыһыл знамялаах Амурскай флотилия базатыгар үөрэтэн баран төттөрү Владивостокка ыттылар, ол бириэмэҕэ сэттиньи ыйга сулууспабытын 3 сылга уһаппыттары. Үөрэхитин бүтэрэн хараабылларга тарҕаттылар, миигин 200 экипаж киилээх улахан «Веский» дьэн эскадреннай миноносецка анаатылар. Манна омук арааһа баара, ол курдук казактар, узбектар, татаардар, буряттар уонна мин соҕотох саха этим. Биир күн хоспор кирибитим иннибэр 2 миэтэрэлээх, хара куудара баттахтаах, үөһээ уоһугар бытыктаах уол турар эбит, кирээппин кытта ыйытта: «Ты кто по национальности?», онуоха мин: «Якут» - диэтим, уолум эппиэтэ олус соһутуулаах этэ: «Не навизи вас, азиатов» - диэтэ. «Ама манна бары инник дьоннор мустубуттар дуо» дьэн санаатым. Арай аһыыр сиргэ тийбитим бэйэм курдук азиат уолаттар уочаракка субуруччу тураллар эбит. Кэпсэтэн билбитим Казахстан, Урал, Омскай, Новосибирскай уонна Амурскай уобаластарыттан кэлбит уолаттар эбит.

Ол курдук, сулууспабыт этэнгэ саҕаланна. Уолаттарым кэпсээн-ипсээн, күлэн-үөрэн үтүө майгылаах дьон эбит. Ким да миигин атын омуккун дьэн сирэй-харах анныбатылар, арай биридэ билэр уолум манньык курдук ыйытан турардаах: «Ты якут как здесь оказался на корабле?» - дьэн, онуоха мин эппиэтим манньык: «Мы тоже люди как и вы, чтобы служить здесь», онуоха уолум саната суох барда.

Кэники билбитим, били 2 миэтэрэлээх уолум Украинаттан сылдыар Кондратюк дьэн

кинилэр сотору-сотору биһиги уубутугар моторканан кэлэн балыктыыллары.

Арай биридэ 1968 сыллаахха саас ыам ыйыгар муора арытыгар тохтоотубут, мин үөһээ палубага турдум, арай көрдөхпүнэ биэрэккэ подводнай лодка бөҕөтө кэксэлэһэн тураллар эбит, биэрэк устун ыстыктаах карабинын хороччу сүкпүтүнэн азиат сирэйдээх уол төттөрү-таары хаамыталыы сылдыар, онуоха мин аллара түһэн кэпсэтээччи буоллум: «Сахарын дуо?», уолум: «Сахабын» диэтэ. Ол курдук, кэпсэтэн билбитим Слепцов дьэн Абыйтан сылдыар эдэр ыччат эбит. Ол кэмнэ номнуо 5-с сылын сулууспалы сылдыар эбит, ону билэн мин тиэрэ баран түһэ сыстым. Кини эмиэ онно соҕотох саха эбит. Сулууспам бастагы сылыгар бэйэм тылбынан кэпсэппэккэ, Саха сири ахта сырыттаһына, күөх муора ортогугар бэйэм дойдулаахпын көрсөн дууһам чэпчэбитэ.

Инньэ гынан, араас омук уолаттарын ортогугар сахалаы байыаннай сулууса киһи үөйбөгөх-ахтыбатах сирдэригэр тиэрдэн кэбиһэр эбит.

Спиридон МАЛЫЦЕВ, Нам

Культура сыла

Хатырык нэһилиэгин «Сайдам» сыннаһан киинин методика У. Наумова сайынгы ыйдарга ытыгылыгыт тэрээһиннэри кылгастык билиһиннэрдэ.

Бэс ыйын маннайгы күнүгэр «Туллук-туллук доботтор» дьэн тэрээһин оҕо көмүскэлин Аан дойдутааҕы күнүгэр анаан ытыгылына. Поповтар, Михайловтар, Винокуровтар, Охлопковтар, Дьяконовтар, Ивановтар дьиз кэргэттэрэ «В объективе семья» дьэн дьиз кэргэн олобун билиһиннэрэр фотококурса кыттан анал сертификатынан уонна пазл оонньуур бириһинэн наҕараадаланнылар.

«Мин миинэр мингэм» күрэххэ Айсен Татаринов бастаагы миэстэ ылан үөрдө-көттө. «Баар буоллун өрүү күммүт!» асфалька уруһуй күрүбэр 20 оҕо кытынна. Маны таһынан араас көрдөөх оонньууларга оҕолорбут көхтөөхтүк кытыннылар.

Бэс ыйын 3 күнүгэр суруйааччылар сойуустарын чилиэннэрэ М.К. Аммосов төрөөбүт дойдугар Хатырыкка дьону кытта көрүстүлэр, М.К. Аммосов аатынан Государственность музейыгар, «Үрдүк Иирэ» туристическай комплекскэ ыалдыгытаатылар. Ол курдук, Саха сири биллэр суруйааччылары, поэттара Н. Харлампьева, В. Васильев-Харысхал, Н. Винокуров-Урсун, А. Шапошникова, Е. Слепцова-Куорсунаах, эдэр

ЫРААХ-ЧУГАС ЫАЛДЫЫТТАРЫБЫТ

суруйааччы Г. Андросовы кытта Москва куораттан Сергей Головюк уонна омук дойдуттан Польшаттан Александр Новороцкий, Барбара Юрковская, Адам-Станислав Ковальская кэллилэр. Саха нуруотун үтүө үгэһинэн күндү ыалдыгыттары унаар буруонан ыраастаан, арчылаан, арыылаах алаадынан, уохтаах кымыһынан айах тутан «Оһуохай» түмсүү (сал. М. Пиннигина) көрүстүлэр. Ыраах сиртэн кэлбит дьоммут Саха сири ыалдыгытымыс дьонун-сэргэтин

астыннылар, бэйэлэрин олохторун туһунан сэлэргээтилэр. Саха сиригэр кыра нэһилиэккэ бу курдук сүүнэ улахан музейдаахпыт, саха культураны урдүктүк тутарбытын сөҕөн, манньык нуруот хаһан даҕаны өлөн-быстан биэриэ суоҕа диэтилэр.

Бэс ыйын 18 күнүгэр культура сылыгар уонна Саха сири нуруоттарыгар б-с спортивнай оонньууларыгар, Чабылбан 100 сылыгар аналлаах Хатырык нэһилиэгин ыһыаҕа буолбута. Маны таһынан уус-уран самодеятель-

ность улахан концерта, «Төрөөбүт түөлбөм түһүлгэтэ», «Саха ыала», «Оҕо-оҕо эрдэххэ» күрэхтэр ытыгылынылар. Сыаналаах биристээх лотерея дьону түмтэ.

От ыйын 6 күнүгэр нэһилиэк дьоно-сэргэтэ Саха сири нуруоттары б-с спортивнай оонньууларын факелын аҕалыт экстремал сүүрүк Дмитрий Горохов салайааччылаах спорстменнары үөрүүлээх ыһыаҕа көрүстүлэр, манна Эдьигэнтэн кэлбит эколого-краеведческай экспедиция оҕолоро эвэрдэ үн-

күүлэрин бэлэхтээтилэр.

От ыйын 8 күнүгэр М.К. Аммосов аатынан Государственность музейыгар оонньууларга кэлбит Үөһээ Бүлүү баһылыга В. Поскачин салайааччылаах 30 киилээх делегациятын көрүстүлэр.

От ыйын 10 күнүгэр Таатта улуунун үс киилээх В. Охотин салайааччылаах делегацияны, халлаан үөскөспүт мэтһэйдэриттэн хойутаан да буоллар кэлбиттэрин, уонна М.К. Аммосов кыһына Лена Максимовна кэргэнинэн В. Гольдбергтыын кэлбиттэрин нэһилиэк дьоно-сэргэтэ, ХИФУ студэннара, преподаватель Б. Пестряков үөрүүлээх ыһыаҕа көрүстүлэр.

От ыйын 28 күнүгэр «Үрдүк Иирэ» туристическай комплекскэ уон улуус кытыгылаах культура үлэһиттэрин инновационнай проекттары дьүүлэһиитгэ аналлаах республикатааҕы семинар ытыгылына.

Альбина КУЛИЧКИНА, Хатырык

Хаартыскаларга: Таатта улуунун делегациятын салайааччыта нэһилиэк баһылыгын А.М. Пиннигина кытта. Лена Аммосова кэргэнинэн ХИФУ студэннарын кытта

